Glimt af livet i Gørding 1971-1990

Uddrag af Gørding Sognearkivs udklipssamling

Af Nora Olesen og Hanne Eiby

Udklipssamlingen

Skuespiller Niels Johnsen fra Gørding samlede udklip om begivenheder og personer i Gørding i perioden 1918-1967. Han var "grundlægger" af Sognearkivets omfattende udklipssamling.
Efter hans død overlod familien materialet til Gørding bibliotek, som siden overdrog det til Gørding sognearkiv.
Udklipssamlingen blev i 1971 fortsat af frisør Christian Hermansen. Samlingen kom til arkivet efter Hermansens død. Udklippene drejede sig nu i højere grad om Bramming, og man skal lede efter Gørding nyheder i Brammingstoffet.
I slutningen af 1970'erne startede Anne-Birgit Bertelsen sin udklipssamling med hovedvægt på nyheder fra Gørding. "Der sker rundt i verden så mange ting. Journalisternes penne er ret i sving. Hvad der i Gørding sogn for egnen og dets beboere hændte, vi i dette hæfte for eftertiden gemte". Hun fortsatte arbejdet til sin død i marts 1983.
Erna Bruun fortsatte herefter arbejdet med udklippene. I slutningen af 1980'erne afløstes hun af Johanne Marie Ravn.

Gørding ca. 1970

Danmark fik del i den internationale højkonjunktur, der begyndte i slutningen af 1950'erne. Landet havde en vækst på omkring 5 %.
Det var især industrien, der skabte boomet, og der kom fuld beskæftigelse i Danmark. Der var gode afskrivningsregler, og optimismen blomstrede.
Landbrugets produktion forblev på samme niveau. Landbruget blev rationaliseret, og arbejdskraften på landet blev halveret fra 1958 til 1973. Folk flyttede fra landet og bosatte sig i byerne, hvor nye parcelhuskvarterer voksede frem.
Kvinderne kom ud på arbejdsmarkedet. I servicesektoren voksede antallet af beskæftigede. Der blev brug for børneinstitutioner, og den første børnehave i Gørding, Kernehuset åbnede i 1969.
Bilernes antal steg. Man kunne nu forsyne sig med varer fra områder uden for Gørding. Resultatet var som andre steder forretningslukninger.
I 1960'erne blev skolerne i Bjerndrup, Lourup og Ilsted lukkede. Skolebørnene skulle herefter gå i skole i Gørding. Bygningerne blev solgt til private. De etablerede fabrikker, der fremstillede bordplader og møbler. Industrien voksede også i Gørding.
Befolkningstallet steg fra 1107 personer i 1960 til 1261 personer i 1970.
Centraliseringen ramte også Gørding gennem kommunesammenlægningen i 1970. Gørding Kommune ophørte som selvstændig kommune og blev indlemmet i Bramming Kommune.

Gørding i 1970'erne

1972

I juni arbejdede Bramming Kommunalbestyrelse på deres møde med spørgsmålet om kloakarbejde og regulering af vejforholdene omkring teglværket i Gørding.

Samtidig arbejdede Gørding vandværk med at gøre værket tilstrækkeligt forsynings-dygtigt i takt med byudviklingen.

De nye boligområder syd og øst for byen krævede også en udbygning af Gørding varmeværk.

Møbelfabrikken i den gamle skole i Ilsted opførte stor tilbygning. Der indførtes et nyt lønsystem, der skulle give medarbejderne del i fabrikkens overskud.

13. september "Gørding-foreninger i fælles protest mod fortovsanlægget".

Teknisk forvaltning fastholdt deres plan om at bruge SF-sten. "Foreningerne udtrykker skuffelse over, at man i teknisk udvalg går fuldstændig imod Gørding-beboernes ønsker...".

Viceborgmester Anton Bruun besluttede på baggrund af sagens dårlige behandling at udtræde af Venstres gruppe og blive løsgænger.

På Gørding Industricenters generalforsamling i september blev det vedtaget, at man ville fortsætte sine aktiviteter med at skaffe flere industrier til byen. "Vi kan ikke påregne uden videre at få lov til at køre en hvilken som helst produktion på et givet areal, idet der skal tages hensyn til bl.a. støj og forureningsproblemer", sagde formanden fabrikant Fr. Holst.

Slutningen af september "Gørdingsagen til fornyet behandling i teknisk udvalg".

I oktober kom kommunalbestyrelsens afgørelse: Fortovssagen er afsluttet. Gørdings hovedgade fik et fortov af SF-sten. Herefter vedtog Gørdings foreninger ikke at anke afgørelsen.

I efteråret blev der afholdt licitation over Gørding skoles tilbygning. Det var første etape af udbygningen, og det drejede sig om 630 kvadratmeter.

I december 1972 opstod efter apoteker Sørensens død spørgsmålet, om Gørding fortsat kunne bevare sit apotek. Sundhedsministeren sagde, at Gørding apotek ville blive nedlagt, mens Brørup ville få uændret status.

16 nye grunde udstykkes og byggemodnes øst for Nørregade, da der kun var få grunde tilbage i den tidligere udstykning.

1973

I februar var der indkaldt til borgermøde i Gørding. Det blev præget af fortovet og et renseanlæg, der blev dyrere end ventet.

Der er planer om at et centralapotek skal erstatte Gørding, Holsted og Brørup apotek.

I december meddelte Fjernvarmeværket, at det var lykkedes at spare 25 % varme. "Folk har fulgt appellen om at sætte varmegraden ned. Vi ser fortrøstningsfuldt på situationen forudsat, at sparebestræbelserne bibeholdes, og vi fortsat kan få de 75 % brændsel, som vi kan tilkomme".

1974

Marts arbejdes der på ny med plejehjemmet. Planerne opstod allerede for en halv snes år siden. Vanskeligheder med at få byggekredit samt bygge- og anlægsstop har på det sidste forhalet sagen.

487 kvm ny fabrik rejst i Gørding. Fabrikken, der fremstiller staldinventar forventes taget i brug i forsommeren.

Smedeforretning flyttes til areal uden for byen. Her opføres værkstedshal med kontor samt lagerhal. Den nye afdeling ved Nygade skulle først tages i brug omkring høst i 1977.

Søndagsskolen i Gørding 75 år

Gørding søndagsskole fylder i år 75 år. Den helt nøjagtige dato for jubilæet kender man ikke, oplyser L.M. Lauridsen, Gørding, men de gamle protokoller omtaler stiftelsesåret 1899.

Man kører i jubilæumsåret efter et program, hvorefter der er søndagsskole hver søndag formiddag og der samles hver gang omkring 15-20 børn, og der er indskrevet 30 børn.

Børnekredsen som blev oprettet for 5-6 år siden er blevet opløst, fordi man ikke kunne skaffe ledere. Hovedaktitiveten var her syning til fordel for Sudan-missionen.

Den 75 års fødselsdag vil blive fejret den 3. november med en familieeftermiddag, hvor sekretær Halvor Poulsen, Esbjerg har lovet at tale,og derforuden vil der blive underholdning af børn.

Medvirkende søndagsskolearbejdet er foruden formanden fru Julie Stål, Bøel også Magnus Christensen, Ajke, Johannes Jørgensen, Østergade, Gunnar Knudsen, Bjerndrup og fru Ruth Petersen, Østergårdsvej, Gørding.

"Gørding-virksomhed har nok at se til. Combi-køkkener har netop taget udvidelse på 1100 kvm i anvendelse.

Virksomheden i Bjerndrup gamle skole er på trods af de 17 ansatte stadig en familievirksomhed".

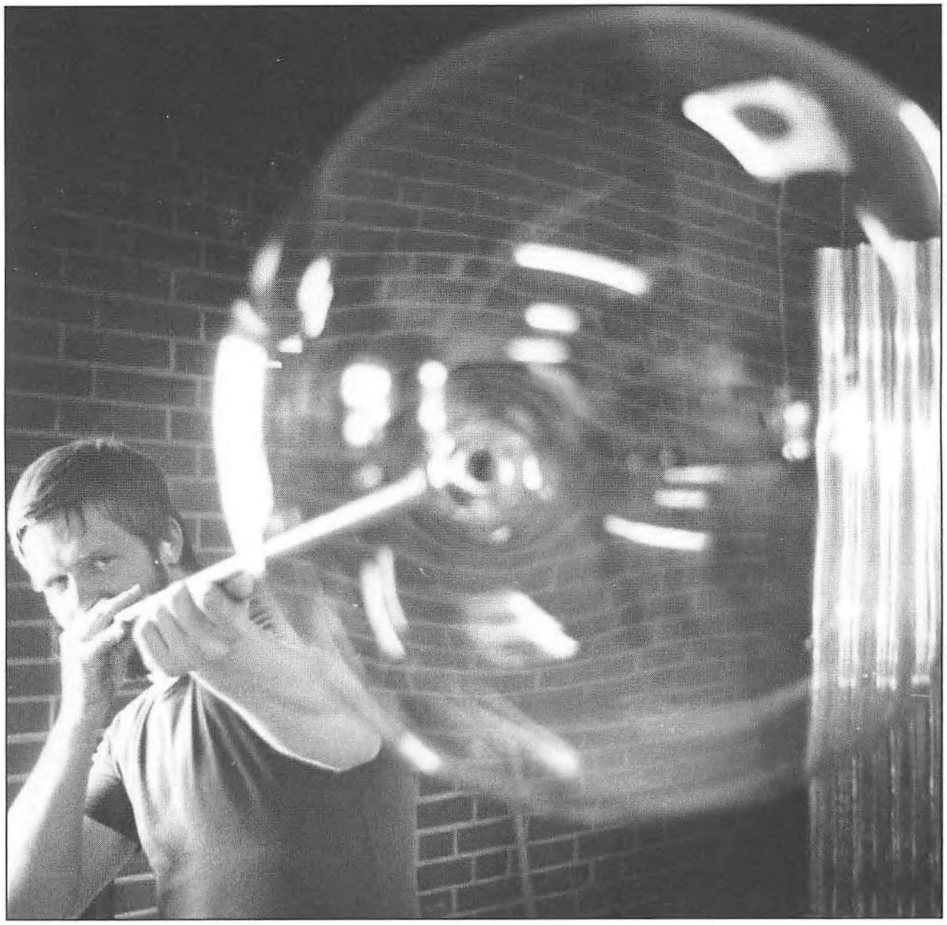
I sommeren 1977 tog man atter en udvidelse på 1000 kvm i brug. Byggeriet omfattede dels lager dels produktion. Firmaet fremstillede køkkener, garderobeskabe og badeværelser. "Den gamle stil med fyldninger er det helt store i øjeblikket, siger fabrikant Ole Nissen".

"På trods af stærk fremgang for apoteket har indenrigsministeriet

Bestyrelsen ved Borgerforeningens 75 års jubilæum i 1974.
Fra venstre bagerst: Mathias Dreyer, Klostergården - Otto Sørensen, tidl. købmand – Carl Wolthers, brændselshandler - Hans Nissen, manufakturhandler. Nederst fra venstre: Bent Larsen, cementstøber - Th. Andersen, varmeværksbestyrer - Viggo Nielsen "Esso"mekaniker. *(Foto Gørding Sognearkiv)*

besluttet at nedlægge det. Samtidig skal der oprettes et apoteksudsalg med receptekspedition i Gørding".
Borgerforeningen fyldte 75 år i oktober. Det har været foreningens opgave at sørge for samarbejde mellem områdets foreninger og opretholde en god kontakt til kommunen. Formanden konstaterede,

Glaspuster Viktor Håning under arbejdet i 1975.
(Foto og copyright Poul Anker Nielsen, Ribe)

Rejsegilde på det nye plejehjem i september 1975.
(Foto og copyright Poul Anker Nielsen, Ribe)

at dette arbejde var ved at gå i stå, efter den nye kommunalbestyrelse var tiltrådt.
Borgerforeningen har i de senere år stået for oprettelse af antenneforeningen, julebelysning, anlæggelse af p-pladser m.m.

1975

I maj sagde Bramming kommunalbestyrelse ja til en udvidelse af Gørding skole, og man retter nu henvendelse til ministeriet.
Glaspuster, Viggo Håning, der etablerede sig i Villemoes teglværk i 1974, har kunnet mærke en stærkt stigende interesse for sit arbejde. I weekenden kan besøgstallet ligge på ca. 200.
280 kvm klubhus ved frivillig hjælp. Huset blev bygget udelukkende ved frivillig hjælp.

Gørding-flertal får varmepenge retur. På grund af faldende oliepriser (næsten 100 kr. på et år) og forbrugernes spareiver, nemlig 10 % mere end det foregående år, får 340 varmebrugere for meget indbetalt tilbage.

1976

"JK-møbler, Ilsted er atter i pladsnød. Siden etableringen i Ilsted for 9 år siden er der udvidet 3 gange, så der nu er et produktionsareal på 1600 kvm. Virksomheden har 21 medarbejdere".
December. "Ser på mulighed for en Gørding-hal. Initiativudvalg er gået i gang med at gennemføre sagen. Foreløbig har repræsentanter for 12 foreninger, klubber m.m drøftet fælles hal-indsats".
Halindsamling gik over forventning. Husindsamlingen indbragte næsten ½ million.
Ministeriet gav sommeren 1977 grønt lys for, at kommunen måtte anvende penge på Gørdinghallen.
På byrådsmødet i september mente byrådet ikke, at der var plads på budgettet til en hal i Gørding.

1977

I januar har Gørding skofabrik taget en ny afdeling i brug. Det er 4. udvidelse på 8 år. Fabrikken, der laver træsko og læderfodtøj, har i øjeblikket et antal medarbejdere på omkring 85-90.
I september forberedes etablering af 22 nye grunde. De er beliggende i spidsen hvor Ajkevej og Risagervej mødes.
I slutningen af året åbnedes ved siden af Bykroen et nyt forlystelsessted i Gørding. "Mr. Allround Discovariete". Man satsede på en meget varieret underholdning med forskellige kunstnere inden for alle afskygninger af underholdningsbranchen.

Indbyggertallet var i 1977 på 2510. En stigning på 45 personer fra året før.

1978

I januar fik Gørding sin første tandklinik. Den er en mobilafdeling af skoletandplejen i Bramming.
Læge John Bakke er i gang med at opføre et lægehus, som forventes taget i brug i august.

1979

Der er kun ganske få udklip fra 1979.
Udklipssamlingens nyheder fra 70'erne var problemer omkring fortov, apoteket, skoleudvidelser og de nye boligområder.
1970'ernes Gørding voksede med nye boligområder især parcelhusbyggeriet voksede. Udviklingen i Gørding fulgte udviklingen i det øvrige Danmark, hvor 56 % af befolkningen i 1980 boede i ejerboliger. Byen havde en ekspanderende møbelindustri, da en stor del af velstandsstigningen blev brugt på boligen.

EN VÅD SOMMER 1980? / JA!

Derfor opkræver I /S Gørding Vandværk ingen gebyr for havevanding i 1980.
Med venlig hilsen

BESTYRELSEN

Billedet viser Bent Johansen i et af indslagene, hvor han står og filosoferer ved den lokale jernbanebom.

Revysucces i Gørding

GØRDING. Gørding-Lourup idrætsforening og Gørding borgerforening har haft stor succes med deres lokale revy. Den havde som omtalt premiere forrige weekend, men da efterspørgselen efter billetter overgik alle forventninger, besluttede arrangørerne at lave to opførelser i sidste weekend. Også her var der helt udsolgt, og det vil sige, at ialt 780 mennesker har set revyen.

De to foreninger er ikke uden grund tilfredse med resultatet, og arrangørerne har da også fået blod på tanden til at prøve igen ved en senere lejlighed.

Oliekrisen i 1973 ramte også her med højere oliepriser og besparelser på varmt vand og varme samt offentlige besparelser.

Gørding havde svært ved at finde sin plads som by nr. 2 i den nye Bramming Kommune. Gørding følte sig ikke hørt og mente sig forfordelt med hensyn til investeringer. Fællesskabet og det lokale tilhørsforhold var dog stadig levende.

Gørding i 1980'erne

1980

I januar overtog Borden Co. Gørding Andelsmejeri. På længere sigt var der planer om at udvide produktionen.

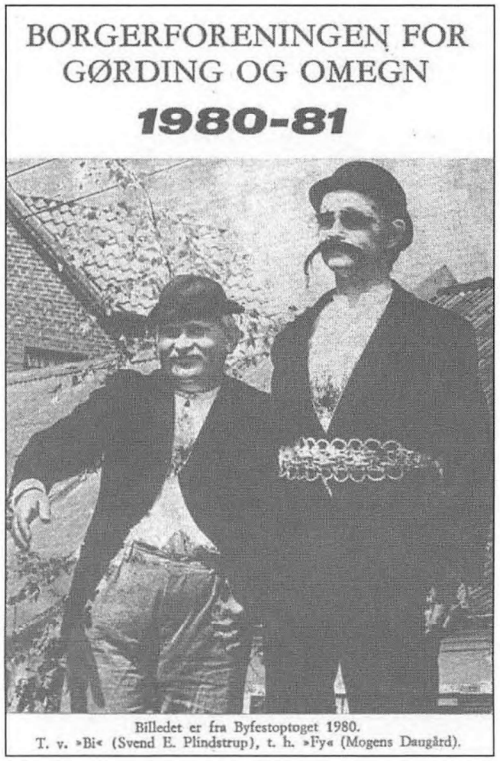
I februar lukkede Special byggeri Gørding A/S, skønt der var ordrer hjemme for tre mill. kroner. Tyve medarbejdere blev afskedigede.

Sommerens byfest foregik i solskin. Der var mange kendte personer i optoget. Her sås selveste H. C. Andersen, kong Christian 2 og komikerparret Fy og Bi.

1981

I marts 1981 vedtog et flertal i Bramming byråd at etablere en permanent børnetandklinik ved skolen i Gørding.

Fy og Bi fra sommerens byfestoptog i 1980. (Foto Gørding Sognearkiv)

Billedet er fra Byfestoptoget 1980.
T. v. »Bi« (Svend E. Plindstrup), t. h. »Fy« (Mogens Daugård).

Klinikken åbnede 4. januar 1981.

"Gammeldags romantik bag et nyt bindingsværk". I juli vakte et bindingsværkshus i bornholmsk stil stor opmærksomhed. Forbipasserende diskuterede, om det var en restaureret ejendom eller et nyopført hus.

Byggeplanen, der blev benævnt Risagerlund blev præsenteret i 1983. Den omfattede flere huse omkring et udgravet gadekær.

I november skrev fhv. landmand og byrådsmedlem, Ejler Nielsen, Gørding, at der var blevet for langt mellem borgerne og "byrødderne"

Han havde gerne set en mindre kommune, men gik alligevel ind for sammenlægningen med Bramming kommune.

1982

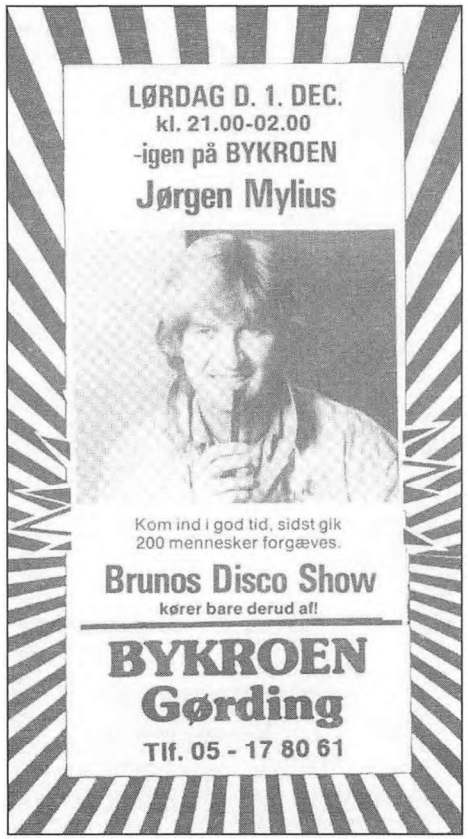
I marts udvidede Villemoes Teglværk aktiekapitalen. Samtidig investeredes ca. to mill. kroner i produktionen. Der blev under den hjemlige krise oparbejdet en stor eksport til Vesttyskland.

I april glædede man sig over at "en stabil udvikling kendetegner

skofabrikken i Gørding". Produktionen omfattede træsko, sko og støvler. Der havde været overvejelser om en udvidelse, men det måtte vente, indtil det var fornuftigt at investere i erhvervslivet.
I august meddeltes det, at 55 % af produktionen blev eksporteret, fortrinsvis til Tyskland, Holland og England.

1983

I august var repræsentantskabet for Gørdinghallen ude og rasle med bøsserne. Man håbede på en forbedring af møde- og toiletfaciliteterne.

120.000 kr. blev indsamlet ved en husstandsindsamling til haludvidelsen.

1984

"Borgerne vil gerne tages med på råd". I juli efterlyste Gørding Borgerforenings bestyrelse en offentlig debat om Gørding Andelsmejeris fremtid, efter at Bramming Kommune havde købt det tidligere andelsmejeri. Der efterlyses, at lokalbefolkningen får muligheder for at komme med ideer og forslag.
I august "Der bli'r brændt mange mursten". Produktionen er forøget med 30 %.
Nu er det ikke længere nødvendigt at lukke Villemoes Teglværk i Gørding i perioder, som det har været tilfældet de sidste par år.
I august kunne plejehjemmet, Østergårdens ældste beboer, Hansine Mathiesen fejre sin 98 års fødselsdag. "Jeg kom ud at tjene som niårig. Jeg fik to kroner, en pose uld og et par nye træsko i løn. Det var det normale dengang, men så gik jeg heller ikke så meget i skole".
I november "Har svært ved at følge med. Dana Kontorinventar har inden for et år investeret to mill. kr. i udvidelse og har fået flere medarbejdere. Ordrebogen har aldrig været så tyk som nu".

1985

I februar får ungdomsskolen et nyt fag på programmet. "EDB er noget med fremtid i". Her skal de mest ihærdige elever sparkes ud af lokalerne til lukketid.
I samme måned fejrede man indvielsen af den nye plejefløj og de beskyttede boliger på plejehjemmet "Østergården".
I april i en artikel om Gørding kartoffelcentral. "Folk vil helst ha' skrælle-kartofler" På Gørding kartoffelcentral kører der hver dag 15-20 tons kartofler ad samle-

Ny overvismand fra Gørding

Den 40-årige professor ved Odense universitet, Christen Sørensen, blev i formiddag udnævnt til ny overvismand, en post, hvor han efterfølger professor Karsten Laursen.

Christen Sørensen, der er født og opvokset i Gørding som søn af købmandsparret Inga og Otto Sørensen, kom på et tidligt tidspunkt i Det økonomiske råd efter at have haft den daværende overvismand Anders Ølgård som lærer på universitetet. Senere var han med i det Thorkil Kristensen-udvalg, som regeringen nedsatte som starten til en skattereform.

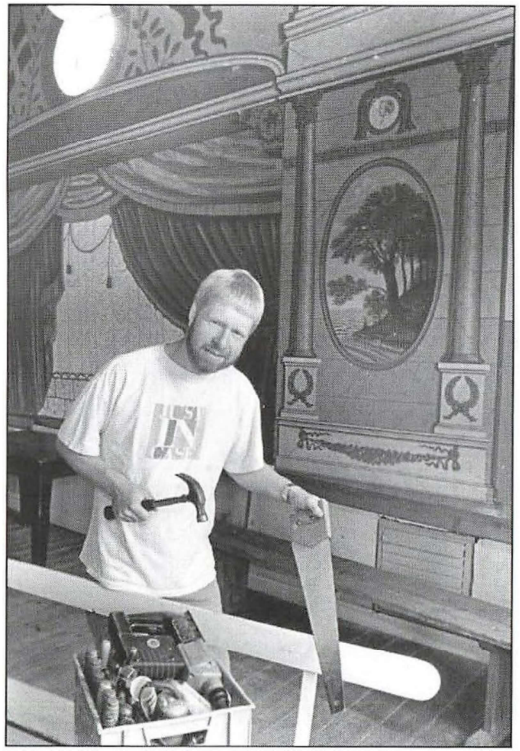

Mejeriets skorsten faldt ved sprængning i maj 1985. (Foto John Bakke)

båndet til vask og sortering. Kartoflerne kommer fra landmænd i hele Ribe Amt, og specielt fra de steder, hvor jorden er mager.
I maj faldt det gamle mejeris skorsten. Hjemmeværnskompagniet "Kongeåen" stod for sprængningen. Mange ventede spændt og et godt stykke tid på skorstenens fald.
I juli fejrede manufakturhandler Hans Nissen sammen med sin hustru, Ellen 25 års forretningsjubilæum i Gørding. "At drive forretning er ikke bare et spørgsmål om at tjene penge – at drive forret ning er en livsform".

1986

I januar kritiserer borgerne postflytningen. For postvæsenet er den planlagte nedlæggelse af postsorteringen i Gørding udelukkende et spørgsmål om besparelser, men for Gørding er sagen også et spørgsmål om at overleve som by på langt sigt. Borgerforeningen fik sin vilje, men uden P&T's begejstring. Landpostbudene bliver i Gørding i hvert fald foreløbig.
Februar. Der er fremskredne planer om fredning af Gørding Sogns Forsamlingshus. Huset er fra 1909, hvor det blev bygget på andelsbasis. Det er et af de mest interessante forsamlingshuse i Vestjylland, og derfor er der nu af Esbjerg Museum udarbejdet fredningsplaner. Salen er udsmykket med malerier af Stenderup-kunstneren Peder Nielsen.
Fredningsstyrelsen fulgte Esbjerg Museum og fandt bygningen bevaringsværdig.
August. Den hvide sport florerer som en epidemi. Tennisbanerne er taget i brug i Gørding, og anlægget gøres næsten færdigt i løbet af efteråret.
Oktober. Gørding får ny møbelfabrik med 5-10 ansatte. Mogens Jørgensen starter forfra med ny fabrik, Hamo

Salen i Gørding Forsamlingshus. Bygningen blev i 1986 fundet bevaringsværdig. På billedet ses Knud Riis Andresen, formand for Forsamlingshusudvalget i Gørding, 1993.
(Foto Yrsa Jørgensen)

Møbler A/S efter at have solgt JK Møbler. Han vil selv være mere med i produktionen.
Forbrugerne sagde ja til låneoptagelse på syv-otte millioner kr. til et nyt flisvarmeværk i Gørding. Flis og bark er det bedste, vi har fundet i jagten på ny energikilde, sagde formanden. Året efter kan værket tages i brug. Det gamle fjernvarmeværk bliver stående som reserve i tilfælde af driftsstop. På det gamle værk fyres med olie og kul.
November. Fest og farver på stationen. Kunstværker på Gørding station skal live op på de sure morgener for borgere og togrejsende.

1987

Marts. "Vi solgte en del flere varer, men afmatningen efter kartoffelkuren kan mærkes i Gørding Brugs. Da den blev gennemført betød det, at omsætningsstigningen ophørte, og siden har vi haft en næsten uændret omsætning".

Bent Nielsens udsmykning ved Gørding Station i november 1986. (Foto i privat eje)

April. "Bygger ny møbelfabrik i Gørding. For andet år i træk opføres en ny møbelfabrik i Gørdings industrikvarter. Bjerndrup Møbelfabrik er ved at opføre nye bygninger på Ålunden. Pladsmangel er baggrunden for byggeriet".
Hovedbestanden af virksomhedens produktion er mindre møbler i massivt fyrretræ som stereobænke, kommoder, reoler, skriveborde og senge.
Oktober. "Tiderne skifter eller også gør folk det. Gørding Missionshus fejrer 100 års jubilæum med ønsket om, at flere vil søge åndelig ballast". Det kniber at få børn og unge med. Vi har lederne, men ingen børn.
150 mennesker ville hellere til jubilæumsfest i missionshuset end se fodbold i fjernsynet.

1988

"Uden den dør butikkerne". Borgerforeningens formand Mogens Eriksen talte på foreningens generalforsamling om byens fremtid. "Det skal gøres attraktivt at bo og handle i Gørding, og da tæller et rigt foreningsliv også med... Der er forsvundet forretninger overalt i de små samfund... Vi skal i foreningerne prøve, om vi kan gøre noget for at rette op på den skæve udvikling."
Februar. Bestyrelsen i Brammingegnens Andels Grovvareforening har besluttet en renovering af renseriet og tørreriet for sædekorn i Gørding. Kapaciteten i Gørding skal sættes op til det dobbelte. De gamle bygninger fra tresserne skal rives ned, og der skal opføres nyt.

1989

April. Debat om formen og stedet for pasning af skolebørnene.
"Uanstændig behandling af Gørding. Skolens forældre har ikke haft mulighed for indflydelse, selv om skolen berøres mest".
12 dage senere. "En bølge af forundring på Gørding Skole. Lærere og nævn kan ikke forstå, hvorfor skolens eget forslag til fritidsordning blev tilsidesat. Det er med stor undren, vi må konstatere, at man i kommunen fuldstændig ser bort fra nærdemokrati og centralistisk vedtager det hele".
1980'erne var en sammensat periode. Danmark havde underskud på betalings-balancen og en faldende produktivitet. For at rette op på økonomien indførte den borgerlige firkløverregering under Poul Schlüter en stram økonomisk politik kaldet "Kartoffelkuren" for at begrænse forbruget.
80'erne var et tiår med stor økonomisk usikkerhed og frygt for en atomkrig.
Flere virksomheder i Gørding blev ramt af den økonomiske krise, mens andre klarede sig godt og havde fremgang.
I Gørding følte man, at nærdemokratiet havde trange kår. Her syntes man ikke, at man havde indflydelse på lokale sager, men at alt blev bestemt fra oven i Bramming.

Afslutning

Udklippene gennem 20 år viser Gørding med en voksende industri især inden for møbelfremstilling.
Oliekrise og stram økonomisk politik førte til usikkerhed både i virksomhederne og i den offentlige sektor.
Den offentlige debat foregik ikke længere mellem gørdingborgere, som den gjorde tidligere, men mellem gørdingenserne og byrådsmedlemmerne, som man følte ikke var lydhøre over for Gørdings ideer og ønsker.
Journalistikken havde også ændret sig fra Johnsens udklipssamling 1918-1967. Der var ikke længere så meget personstof, men langt mere og mere omfattende erhvervsstof.
De enkelte "klippere" har også sat deres personlige præg på materialet. Anne-Birgit Bertelsen har koncentreret sig om Gørding og er den, der har interesseret sig mindst for stof om Bramming.

Supplerende læsning:
Lokalårbogen 1992, s. 79-83. J. Gantzel Lauridsen "Skuespiller Johnsen, Gørding".
Lokalårbogen 2018, s. 70-78. Hanne Eiby og Nora Olesen. "Stort og småt fra Gørding 1918-1967".

Om forfatterne:
Nora Olesen (f. i Ilsted) er uddannet defektrice og har arbejdet som medhjælpende ægtefælle i mandens tømrer- og snedkervirksomhed. Derudover i mange år hos Lægerne i Gørding som sekretær. Har været med i Gørding Sognearkiv siden begyndelsen i 1975.

Hanne Eiby er cand. mag.i historie og religionshistorie. Lektor på Esbjerg Gymnasium 1973-2012. Bor i Størsbøl og er medlem af redaktionen af Lokalårbogen for Bramming-Egnen.